

Olgu Sunumu

Aktarda Hazırlanan El Mantarı İlacını İçen Çocuk Hasta

Kaan Demirören*, Gülşah Köş Aksin*, Halit Pulat**

Özet

Bir aktarcının hazırladığı el mantarı ilacını kaza ile içme sonrası solunumu duran dört yaşındaki erkek hasta 10 gün yoğun bakımda izlenmişti. Ağızdan beslenme başlanınca kusmaları olduğu için bölümümüzden konsültasyon istendi. Ağız çevresinde yaraları olan hastada korozif madde içiminden şüphelenildi ve endoskopik inceleme yapıldı. Grade IIB özofajit ve yaygın erozif gastrit saptandı. Daha sonra içilen karışımın içerik bilgisi elde edildi ve asetik asit ile sülfürik asit bulunduğu anlaşıldı. Sonuç olarak, mevcut ilaçlar ve temizlik maddeleri gibi, aktarcıda hazırlanan karışımlar da çocuklardan uzak tutulmalıdır. Ağız çevresindeki yaralar ise korozif madde içiminin bir belirtisi olabilir ve ayırıcı tanıda akla gelmelidir.

Anahtar kelimeler: Aktar, korozif, ösefajit, ülser

Ülkemizde aktar ya da şifacıların denetimsiz şekilde insan sağlığına müdahaleleri istenmeyen sonuçlara yol açmaktadır. Bunun bir örneği sunduğumuz olgudur. İnsanların aktarlarda hazırlanan sözde ilaçlara “tamamen bitkisel, o halde zararsız” anlayışıyla bakmaları ya da bu şekildeki reklamlar yanıltıcı ve geri dönüşümsüz hasarlara yol açabilmektedir.

Olgu Sunumu

Dört yaşındaki erkek olgu; el mantarı için bir aktarcının hazırladığı bitkisel karışımı kaza ile içme sonrası genel durumu kötüleşerek özel bir hastaneye götürülmüş. Burada solunumu duran hasta entübe edilerek hastanemize sevk edilmiş. Yoğun bakımda yaklaşık 10 gün zehirlenme tanısıyla takip ve tedavi edilen hasta genel durumu düzelinece genel çocuk servisine alınmış. Ağızdan beslenmeye başlanan hastanın birkaç kez kusması olması üzerine bölümümüzden görüş

istendi. Hasta görüldüğünde genel durumu iyi, rutin kan tetkikleri ve fizik muayenesi -ağız çevresindeki yaraları dışında- normaldi (Resim 1). Ağız içinde ve damakta da mevcut olan yaralar için herpetik lezyon düşüncesiyle tedavi verilmişti. Fakat hikaye ile birleştirince ağızdaki bu yaraların kostik hasara bağlı olabileceği düşünüldü.

Hastanın ağızdan alımı sonlandırıldı. Altı saat sonra üst gastrointestinal sistem endoskopisi yapıldı. Hastanın endoskopisinde farinksten başlayarak mide çıkışına kadar yaygın kostik lezyonlar izlendi. İnceleme sonucu korozif ösefajit sınıflamasına göre (1) grade IIB korozif ösefajit, yaygın erozif gastrit ve iyileşmekte olan yaygın mide ülserleri olarak değerlendirildi (Resim 2 ve 3). Hastanın içtiği karışımın içerik bilgisi elde edilince saf sirke (asetik asit) ve sülfürik asit bulunduğu anlaşıldı.

30. Ulusal Gastroenteroloji Haftası'nda (11-15 Eylül 2013, Antalya) poster olarak sunulmuştur.

*Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Dursun Odabaş Tıp Merkezi, Çocuk Gastroenteroloji Bilim Dalı, Van, Türkiye

**Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Dursun Odabaş Tıp Merkezi, Endoskopi Teknisyeni, Van, Türkiye

Yazışma Adresi: Dr. Kaan Demirören
Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Dursun Odabaş Tıp Merkezi,
Çocuk Gastroenteroloji Bilim Dalı, Van, Türkiye

Telefon: +90-532-7426964

Faks: +90-432-2167519

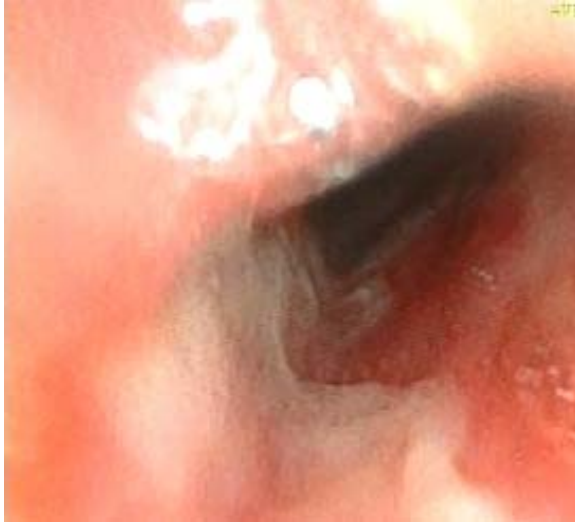
E-mail: kaandemiroren@yahoo.com, kaandem@hotmail.com

Makalenin Geliş Tarihi: 05.12.2013

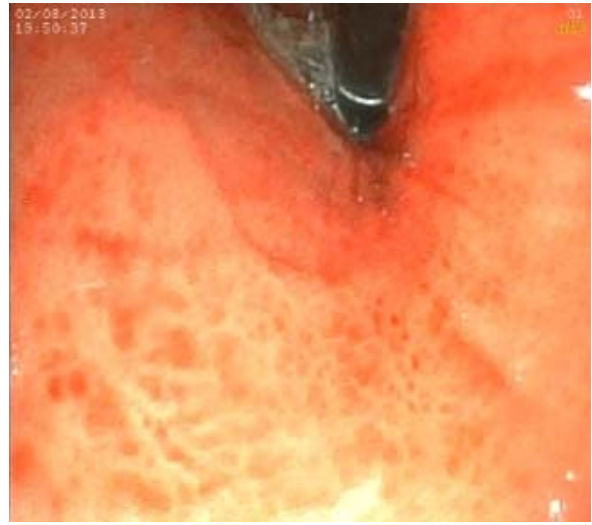
Makalenin Kabul Tarihi: 24.12.2013

Resim 1. Olgunun ağız çevresindeki yaraları.

Resim 2. Olgunun endoskopik incelemesinde özofagusuna ait ülser, membranöz mukozal görünüm.

Resim 3. Olgunun endoskopik incelemesinde midesine ait yaygın eroziv mukozal görünüm.

Tartışma

Korozif madde içimi, sıklıkla ev temizlik maddelerinin kaza ile içimi sonrası, çoğunlukla beş yaşından küçük erkek çocuklarda olmaktadır. Yeterli önlemlerin alınmadığı toplumlarda önemli bir halk sağlığı problemidir (2-4). Ülkemizde çocukluk çağı zehirlenmelerinin %3.3-28.1'inden sorumlu olduğu bildirilmektedir (5). Amerika Birleşik Devletleri'nde beş yaş altında, her yıl yaklaşık 5000 korozif madde içimi olmaktadır (3).

Farklı çalışmalarda korozif madde içimi sonrası %34-80 oranında ösefageal, %17-62,5 oranında mide lezyonları görüldüğü bildirilmektedir (2-4,6). Korozif madde içimi ve/veya şüphesi söz konusu olduğunda endoskopik işlem yapılmasına karar verilmelidir. Bunun için fleksibl fiber optik pediatrik endoskoplar güvenli ve etkili araçlardır. Böylelikle hem doğru tedavi yapılması için lezyonların varlığı saptanacak, hem de akut ya da ileri dönemde cerrahi tedavi gerekliliği değerlendirilmiş olacaktır (7,8). Olgumuzda pH'sı düşük asidik korozif maddeler hem ösefagusta, hem tüm midede yaygın hasara yol açmıştı.

Hastamızda ağız çevresindeki yaralar korozif maddenin yakıcı etkisinden kaynaklanmaktaydı. Ağız içi mukozasında da yaygın olarak görülünce korozif madde içimi şüphesi kuvvet kazanmıştı. Endoskopik işlem ile ileri dönemde darlığa yol açabilecek lezyonlar izlenmişti. Nitekim, bariz lezyonların olduğu durumlarda ösefageal darlık gelişimi %9-18 oranında bildirilmektedir (9).

Sonuç olarak, mevcut ilaçlar ve temizlik maddeleri gibi, aktarda hazırlanan karışımlardan

da çocuklar uzak tutulmalıdır. Denetim adına, en azından, aktarlarda ilaç diye satılan bir karışımın içeriği kutusu üzerine yazılmalıdır. Ağız çevresindeki yaralar ise korozif madde içiminin bir belirtisi olabilir ve ayırıcı tanıda akla gelmelidir.

A Child Patient Who Drank a Hand Fungus Drug Which Was Prepared By A Herbalist

Abstract

A four-year-old boy was followed-up in intensive care unit for 10 days after he had drunk a hand fungus drug prepared by a herbalist. After oral nutrition was started, he suffered from vomiting for several times. He was consulted to our unit for this reason. Because the patient had wounds around his mouth in addition to his history, a corrosive substance intake was considered and endoscopic procedure was performed. Grade IIB esophagitis and widespread erosive gastritis were detected. Then, information about mixture's content was obtained and acetic acid, and sulfuric acid were realized in it. In conclusion, children must be kept safe from the mixtures like medical drugs and household cleaners which are prepared by an herbalist. Wounds around the mouth may be a sign of corrosive substance intake, and they must be considered in differential diagnosis.

Key words: Herbalist, corrosive, esophagitis, ulcer

Kaynaklar

1. Zargar SA, Kochhar R, Nagi B, Mehta S, Mehta SK. Ingestion of corrosive acids. Spectrum of

- injury to upper gastrointestinal tract and natural history. *Gastroenterology* 1989; 97(3): 702-707.
2. Contini S, Scarpignato C. Caustic injury of the upper gastrointestinal tract: a comprehensive review. *World J Gastroenterol* 2013; 19(25):3918-3930.
 3. Riffat F, Cheng A. Pediatric caustic ingestion: 50 consecutive cases and a review of the literature. *Dis Esophagus* 2009; 22(1):89-94.
 4. Doğan Y, Erkan T, Cokuğraş FC, Kutlu T. Caustic gastroesophageal lesions in childhood: an analysis of 473 cases. *Clin Pediatr (Phila)* 2006; 45(5):435-438.
 5. Kayaalp L, Odabaşı G, Doğangün B, Çavuşoğlu P, Bolat N, Bakan M, et al. Endoskopik izlem gerektiren korozif yanıkları olan çocuk ve ergenlerde kazanın meydana geliş şekli ve aile özelliklerinin değerlendirilmesi. *Türk Pediatri Arşivi* 2006; 41: 24-30.
 6. Janousek P, Kabelka Z, Rygl M, Lesný P, Grabec P, Fajstavr J, et al. Corrosive injury of the oesophagus in children. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol* 2006; 70(6):1103-1107.
 7. Poley JW, Steyerberg EW, Kuipers EJ, Dees J, Hartmans R, Tilanus HW, et al. Ingestion of acid and alkaline agents: outcome and prognostic value of early upper endoscopy. *Gastrointest Endosc* 2004; 60(3):372-377.
 8. Kay M, Wyllie R. Caustic ingestions in children. *Curr Opin Pediatr* 2009; 21(5):651-654.
 9. Olives JP. Injuries of the esophagus. In: Walker WA, Goulet O, Kleinman RE, eds. *Pediatric Gastrointestinal Disease*. 4th ed. Ontario: BC Decker 2004; 463-480.